YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)
7 päivänä toukokuuta 1998 *

Yhdistetyissä asioissa C-52/97, C-53/97 ja C-54/97,

jotka Pretura circondariale di Trento (Italia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Epifanio Viscido (C-52/97),

Mauro Scandella ym. (C-53/97) ja

Massimiliano Terragnolo ym. (C-54/97)

vastaan

Ente Poste Italiane

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan ja 93 artiklan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Ragnemalm sekä tuomarit J. L. Murray (esittelevä tuomari) ja K. M. Ioannou,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisia riita-asioita käsittelevän yksikön päällikkö, professori Umberto Leanza, avustajanaan valtionasiamies Danilo Del Gaizo,

— Saksan hallitus, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön ministerineuvos Ernst Röder ja saman ministeriön ylempi hallitusneuvos Bernd Kloke,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen pääneuvonantaja Francisco Santaolalla, oikeudellisen yksikön virkamies Dimitris Triantafyllou ja oikeudellisessa yksikössä toimiva kansallinen virkamies Enrico Altieri,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Italian hallituksen, asiamiehenään Danilo Del Gaizo, ja komission, asiamiehinään Dimitris Triantafyllou ja oikeudellisen yksikön virkamies Laura Pignataro, 29.1.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 19.2.1998 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Pretura circondariale di Trento on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 3.2.1997 tekemillään kolmella päätöksellä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 7.2.1997, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla neljä ennakkoratkaisukysymystä perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan ja 93 artiklan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty kolmessa riita-asiassa, joissa kantajina ovat Ente Poste Italianen (Italian postilaitos) työntekijät Viscido, Scandella ym. ja Terragnolo ym. ja vastaajana Ente Poste Italiane.

3 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että pääasian kantajat väittävät Ente Poste Italianen ottaneen heidät palvelukseensa määräaikaisten työsopimusten perusteella. He väittävät, että näiden työsopimusten on katsottava muuttuneen toistaiseksi voimassa oleviksi työsopimuksiksi.

4 Italian lainsäädännön mukaan määräaikaisia työsopimuksia voidaan tehdä ainoastaan poikkeustapauksissa. Lain nro 230, joka on annettu 18.4.1962, 1 §:ssä säädetään nimittäin, että tiettyjä laissa säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta työsopimusta pidetään toistaiseksi voimassa olevana. Tämän lain 5 §:ssä säädetään, että määräaikaisen työsopimuksen perusteella palkattu työntekijä saa suoritetun työskentelykauden mukaisessa suhteessa kaikki edut, jotka yrityksessä myönnetään toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen perusteella palkatuille työntekijöille, edellyttäen, ettei tämä ole objektiivisesti yhteensopimatonta määräaikaisen työsopimuksen luonteen kanssa.

5 Työmarkkinajärjestelyistä 28.2.1987 annetussa laissa nro 56 säädetään tiettyihin työntekijäryhmiin sovellettavista muista poikkeuksista periaatteesta, jonka mukaan määräaikaisia työsopimuksia ei saa tehdä.

6 Yleishyödyllistä työtä, toimeentulotukea ja sosiaaliavustusta koskevista kiireellisistä toimenpiteistä 1.10.1996 annetun asetuksen (decreto-legge) nro 510, joka on muutettu 28.11.1996 annetuksi laiksi nro 608, 9 §:n 21 momentissa säädetään seuraavaa:

"Ente Poste Italianen palveluksessa 1.12.1994 alkaen määräaikaisen työsopimuksen perusteella työskennelleillä työntekijöillä on 31.12.1996 asti sopimusmääräysten mukaisesti ja ammattijärjestöjen tähän suostuessa etuoikeus, jos Ente Poste Italianen palvelukseen otetaan työntekijä toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen samaa pätevyyttä edellyttävään toimeen ja/tai samoihin tehtäviin; asianomaisten työntekijöiden on ilmoitettava haluavansa käyttää tätä oikeutta ennen 30.11.1996. Ente Poste Italianen perustamisensa jälkeen ja joka tapauksessa viimeistään 30.6.1997 henkilöstön palkkaamista varten tekemät määräaikaiset työsopimukset eivät voi johtaa toistaiseksi voimassa oleviin työsuhteisiin, ja ne päättyvät kunkin sopimuksen päättyessä."

7 Ente Poste Italiane väittää kantajien sitä vastaan vireille panemassa oikeudenkäynnissä, että lakeja nro 230 ja nro 56 ei asetuksen (decreto-legge) nro 510 9 §:n 21 momentin perusteella sovelleta kyseisiin työsopimuksiin.

8 Pääasian kantajat väittävät puolestaan, että kyseinen lainsäädäntö on valtiontukea, joten siihen on sovellettava perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan mukaisia menettelyjä ja sen soveltuvuutta yhteismarkkinoille on valvottava kyseisten artiklojen mukaisesti.

9 Koska Pretura circondariale katsoi sen käsiteltävinä olevien asioiden ratkaisemisen edellyttävän näiden säännösten tulkintaa, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat neljä ennakkoratkaisukysymystä:

"1) Kuuluuko säännös, jolla julkisoikeudellinen liikelaitos vapautetaan noudattamasta yleisesti sovellettavaa, määräaikaisia työsopimuksia koskevaa lainsää-

däntöä, käsitteen 'jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki' piiriin?

2) Jos kysymykseen 1) vastataan myöntävästi, onko tällainen tuki tarkastettava perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisessa alustavassa käsittelyssä?

3) Jos edellä mainittua menettelyä ei ole noudatettu, voidaanko Italian valtion sisäisessä järjestelmässä soveltaa välittömästi määräystä, jolla tällainen tuki on kielletty?

4) Jos kysymykseen 3) vastataan myöntävästi, voidaanko tällaiseen kieltoon vedota julkisoikeudellisen liikelaitoksen ja sellaisen henkilön välisessä oikeudenkäynnissä, joka on riitauttanut sen, ettei häneen ole sovellettu yleisesti sovellettavaa, määräaikaisia työsopimuksia koskevaa lainsäädäntöä, ja joka vaatii, että hänen työsuhteensa muutetaan toistaiseksi voimassa olevaksi ja/tai että hänelle määrätään suoritettavaksi vahingonkorvausta?"

10 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 25.2.1997 antamalla määräyksellä asiat C-52/97, C-53/97 ja C-54/97 yhdistettiin suullista ja kirjallista käsittelyä varten.

11 Kansallinen tuomioistuin pyrkii ensimmäisellä kysymyksellään ennen kaikkea selvittämään, onko kansallinen säännös, jolla yksi ainoa yritys vapautetaan noudattamasta määräaikaisia työsopimuksia koskevaa yleisesti sovellettavaa lainsäädäntöä, perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

12 Kansallinen tuomioistuin toteaa, että koska Ente Poste Italiane ei ole velvollinen tekemään toistaiseksi voimassa olevia työsopimuksia, se voi toimia joustavammin kuin muut samalla alalla toimivat yritykset.

13 Tältä osin on syytä huomauttaa, että 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukena on pidettävä ainoastaan suoraan tai välillisesti valtion varoista myönnettyjä etuja. Tässä määräyksessä tehty ero "jäsenvaltion myöntämän tuen" ja "valtion varoista myönnetyn tuen" välillä ei merkitse sitä, että kaikki jäsenvaltion myöntämät edut olisivat tukea riippumatta siitä, onko ne rahoitettu valtion varoista, vaan erottelun tarkoituksena on ainoastaan sisällyttää tuen käsitteeseen valtion suoraan myöntämät edut ja valtion nimeämien tai perustamien julkisten tai yksityisten elinten välityksellä myöntämät edut (ks. asia 82/77, Van Tiggele, tuomio 24.1.1978, Kok. 1978, s. 25, 24 ja 25 kohta; yhdistetyt asiat C-72/91 ja C-73/91, Sloman Neptun, tuomio 17.3.1993, Kok. 1993, s. I-887, 19 kohta ja asia C-189/91, Kirsammer-Hack, tuomio 30.11.1993, Kok. 1993, s. I-6185, 16 kohta).

14 Nyt esillä olevassa asiassa on todettava, että yhden ainoan yrityksen jättäminen määräaikaisia työsopimuksia koskevan yleisesti sovellettavan lainsäädännön ulkopuolelle ei aiheuta minkäänlaista valtion varojen suoraa tai välitöntä siirtoa tälle yritykselle.

15 Näin ollen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella säännöksellä ei myönnetä suoraa tai välitöntä etua valtion varoista.

16 Ensimmäiseen kysymykseen on siten vastattava, että kansallinen säännös, jolla yksi ainoa yritys vapautetaan noudattamasta määräaikaisia työsopimuksia koskevaa yleisesti sovellettavaa lainsäädäntöä, ei ole perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

17 Ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus huomioon ottaen toiseen, kolmanteen ja neljänteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

18 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian ja Saksan hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on ratkaissut Pretura circondariale di Trenton 3.2.1997 tekemillään päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

Kansallinen säännös, jolla yksi ainoa yritys vapautetaan noudattamasta määräaikaisia työsopimuksia koskevaa yleisesti sovellettavaa lainsäädäntöä, ei ole EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

Ragnemalm Murray Ioannou

Julistettiin Luxemburgissa 7 päivänä toukokuuta 1998.

R. Grass H. Ragnemalm

kirjaaja neljännen jaoston puheenjohtaja